կարող են դառնալ միայն երաժշտական անհնարին տգիտութեան եւ աններելի ճաշակի: Յոյս ունենք, որ զգաստանան այսուհետեւ մեր պատուական օրիորդները եւ մերժեն խապաւ անախորժ եւ սխալանքներով ականջ զզուեցնող ծիծեռնակները, սոխակները, դիմելով գոնեա վերոյիշեալ Փրանսիացու, շնորհել մեր սրտերի եւ զգացմանց յարմար, բնական արեւելեան եղանակներ: Գուցէ զգաստանան եւս, բայց դժուար, մեր այն անմռունչ բարիշնէրը, որ երաժշտական հանդէսների մէջ, ծիծաղական շարժումներով եւրոպացուհեաց ձեւերին ուզելով հետեւել, ճռռում են մեքենայաբար, առանց զգացման, «когда-бъ онъ зналъ» եւ այլ ռոմանսներ, որպէս զի ծափահարութեամբ արժանանան, եւ յիրաւի էլ արժանանում են, բայց այն հանդիսականաց կողմից միայն, որոց զմայլումը առաւել կը վերաբերի երգչուհու կիսաբաց եւ բարձրաբերձ կուրծքին, քան թէ նոցա ձայնից սքանչելեացը: Երգն ու երաժշտութիւնը մարդկան սրտի ուրախութեան եւ տրտմութեան արձագանքն են,—լեզուն են, եւ եթէ աններկայ կընդունենք թէ մտաց լեզուն ազգային պիտի, ոչ ապաքէն մեր երգն էլ ազգային, արեւելեան, եւ ոչ օտար պիտի լինի:

—

ԹԻՖԼԻՍԻ Քաղաքային Վարչութիւնը յայտնում է հետեւեալ տակսա առաջին հարկաւորութեան մթերքների վրա, նոյեմբերի 1-ից մինչեւ 1 դեկտեմբերի ներկայ 1880 թ.ի: Թխած հացը ցորենի ալիւրից 1 տեսակի, ֆունտը 6 կոպէկ, կրուպչատկայից ֆունտը $5^{1}/_{2}$ կ. խառն ցորենի ալիւրի ֆունտը $4^{1}/_{2}$ կ., Թոնրի մէջ թխած հացը 1 տեսակի ֆունտը $6^{1}/_{2}$ կ., երկրորդ 5 կ., տեղական հացը, լաւաշներ, խառն ցորենի եւ կրուպչատկայի ալիւրից 1 տեսակ $7^{1}/_{2}$ կ. 2-որդ 6 կ., 3-որդ $5^{1}/_{2}$ կ. տաւարի մսի ֆունտը առաջին տեսակի 8 կ., երկրորդ 7 կ., ֆիլէյ 14 կ., ոչխարի մսի ֆունտը 9 կ., այծինը 7 կ., խոզինը առաջին տեսակի 10 կ., երկրորդ 8 կոպէկ: Այդ տակսան չէ տարածվում գիւղական արդիւնաբերողների վրա, որոնք ծախսում են իրանց արդիւնքները Թիֆլիսի հրապարակների եւ վաճառանոցների վրա:

—

Նոյեմբերի 1-ին, շաբաթ օր, ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ զգալի եղաւ ժամը 11-ին երեկոյեան երկրաշարժի մի հարուած:

—

ՇԱՄԱԽԻՑ մեզ գրում են որ հոկտեմբերի 10-ին ժամը 1 ու 40 րոպէին կէսօրից յետոյ զգալի եղաւ երկրաշարժի մի հարուած: Բազարում մի երեխայ եւ մի մշակ մնացել են մի շինութեան փլուածքի տակ: Մի քանի տներ վնասվել են:

—

Մեզ հաւատացնում են, որ նոյեմբերի 3-ին Թիֆլիսի հայոց մշտական խմբի դերասան պ. Սաֆրազեանց հրաժարական է տուել:

—

Շնորհակալութեամբ ստացանք Ս. Պետերբուրգի հայոց լեզուի պրոֆէսօր պ. Պատկանեանի մի նոր բրոշիւրը ռուսերէն լեզուով «Объ Археологической цѣнности фотографическаго альбома Арменіи, работы Куркчіанца» (պ. Քիւրքչեանի Հայաստանի ֆօտոգրաֆիական ալբոմի հնագիտական նշանակութեան մասին): Գիրքը տպված է Ս. Պետերբուրգում, ներկա 1880 թւին:

—

Լսում ենք, որ Թիֆլիսի հայոց Թարգմանական ընկերութիւնը դիտաւորութիւն ունի շուտով հրատարակելու Գամառ-Քաթիպայի բոլոր բանաստեղծութիւնները, հեղինակի պատկերով:

—

Գուֆրուա եղբայրների ցիրկը կրկին եկաւ ԹԻՖԼԻՍ: Թիֆլիսեցիները ամեն ինչ մոռացան, հայոց թատրոն, օպէրա, վրաց թատրոն, Բրօցկու կօնցէրտներ,—եւ լցնում են ցիրկը, ձիերի վրա պար եկող աղջիկներին եւ կլօուններին տեսնելու համար:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

—

Փարիզից լրագիրներին գրում են հոկտեմբերի 30-ից: Արդէն չորս օր է, ինչ հասարակութիւնը սպասում է կապուչինների և դոմինիկանների վանքերի փակելուն: Ամբողջ օրերով ամբոխը լցնում է փողոցները այդ վանքերի առջև, պոլիցիան դժուարութեամբ է կարողանում կարգ պահպանել: Բայց ինչ է պատճառը, որ կառավարութիւնը օրից օր յետաձգում է այդ վանքերի փակելը, քանի որ նա վերջնականապէս վճռել է իրագործել մարտի հրամանները: Ամեն տեղ միաբանութիւնները վաղուց արել են պաշտպանողական պատրաստութիւններ: Միևնոյն է, առանց յարձակմունքի, առանց դռները կոտրելու և ուժ գործադրելու գործը չի վերջանայ և եթէ վարչութիւնը արդէն սկսել է դիմել այդպիսի միջոցների, անհասկանալի է նրա դանդաղութիւնը այս դէպքում:

Մամուլի այն փոքրաթիւ մասը, որ պաշտպանում է մարտի հրամանների կատարելը, հասկացնում է հասարակութեանը, որ կառավարութիւնը, յետաձգելով գործը, կամենում է հանգստացնել հոգևոր միաբանութիւններին, որպէս զի միջոց տայ պոլիցիային մտնել վանքերը առանց արգելքների հանդիպելու: Բառնաբիտների վանքը փակելու ժամանակ այդպիսի խորամանկութիւնը ճշմարիտ աջողվեցաւ: Պոլիցիականները մտան վանքը, ցոյց տալով իբր թէ կամենում են աղօթել և իրանց պաշտօնական նշանները միայն այն ժամանակ ցոյց տուին, երբ արդէն վանահօրը տեսան: Հազիւ թէ այդպիսի խորամանկութիւնը աջողվի այս անգամ և բացի այդ մի կառավարութեան համար անվայել է դիմել այդպիսի միջոցների:

Ինչպէս կառավարութեան դանդաղ գործելու պատճառները բոլորովին այլ են: Մինիստրութեան մէջ մեծ անհամաձայնութիւններ կան մարտի հրամանների կատարելու մասին, որովհետև դատարանը դեռ չէ յայտնել իր կարծիքը նրանց իրաւացիութեան մասին: Ժիւլ Ֆերրի, որ առաջ էլ ընդդէմ էր ներքին գործերի մինիստր Կօնստանի մտադրութիւններին, վերջին ժամանակները աւելի էլ յամառութեամբ սկսեց պահանջել, որ հոգևոր միաբանութիւնների աքսորելը յետաձգվի: Մի ժամանակ մինչև անգամ լուր տարածվեցաւ, որ Կօնստան մտադիր է հրաժարական տալ: Բայց Գամբետտան շուտով վերջ դրեց մինիստրութեան տատանմունքին: Նրա բարեկամ Ֆլօկէն յանձնվեցաւ մի ճառ արտասանել Վալենսի մէջ, որ խիստ յարձակվում էր մինիստրութեան վրա մարտի հրամանների իրագործման ուշացնելու պատճառով: Ամբողջ ճառը մինիստրական նախագծի ձև ունէր և ամենքի համար հասկանալի էր, թէ Գամբետտա կամենում է նոյն կատակը խաղալ Ֆերրիի հետ, ինչ որ մի քանի ժամանակ առաջ նա խաղաց Ֆրէյսինէի հետ, ստիպելով այս վերջինին հրաժարական տալ:

Մեծ վեզիր Ֆերրի հասկացաւ փադիշահ Գամբետտայի ցանկութիւնը և շտապով հնազանդվեցաւ պատգամաւորների ժողովի ամենազօր նախագահ Գամբետտայի կամքին: Մինիստրը շտապեց այցելել Գամբետտային և այդ տեսութեան հետևանքն այն էր, որ մինիստրների խորհուրդը վճռեց հոգևոր միաբանութիւնների գործը վերջացնել մինչև նոյեմբերի 9-ը, երբ պէտք է գումարվի պատգամաւորների ժողովը:

Վանքերը փակելու ժամանակ մի քանի տեղ հաւաքված ամբոխը թողնելով չէզոք ընդդիմադրութիւնը, հակառակվում էր վարչութեանը: Կանայք աչքի էին ընկնում իրանց կատաղութեամբ: Նրանք չէին բաւականանում արտաքսված հոգևորականների ոտքերի տակ ծաղիկներ թափելով և նրանց առաջ ծունկ չոքելով, այլ սկսեցին ժանդարմների վրա ջուր ածել, քարեր գցել նրանց վրա և ամենավերջին փողոցային յիշոցներ տալ: Նիմի մէջ բարձր դասակարգին պատկանող մի տիկին իր արևակալը ջարդեց պրեֆեկտի մէջքի վրա. Ավինիօնի մէջ մի ուրիշ տիկին պոլիցիական գործակատարին բաւական ծանր ապտակ տուեց: Այս քաղաքի մէջ հասարակ կանայք գնում էին պրեֆեկտի ետևից նրան յիշոցներ տալով և երբ հասան արմատական ուղղութեան „Reveil du Midi“ լրագրի խմբագրատանը, փորձեցին քանդել տպարանը: Զինուոր ժանդարմները հազիւ կարողացան ցրվել այդ կանանցը: Մարսէլի մէջ արտաքսված բենեդիկտները զգեստաւորված դուրս եկան փողոցը և հրաժարեցրին եկեղեցուց վարչութեան բոլոր անդամներին, որոնք մասնակցում էին հոգևորականների աքսորմանը: Նոյն քաղաքի մէջ կապուչինների վանքի դռներից վաթսունը կոտրատեցին:

Մարսէլի մէջ դոմինիկանների վանքի առաջ ամբոխը կամենում էր յարձակվել վանքի վրա: Այս անգամ պոլիցիականները ստիպված էին պաշտպանել հոգևորականներին և վանքի մօտ պահապան զինուորներ կանգնեցնել:

Պրոկուրօրները շարունակ հրաժարականներ են տալիս, իսկ արդարութեան մինիստրը չէ ընդունում նրանց հրաժարականները, այլ ուղղակի արձակում է ծառայութենից:

Ասում են, որ պապը մի նամակ է գրել Գիբեր արքեպիսկոպոսին, որով նա բողոքում է մարտի հրամանների կատարելու դէմ: Այդ նամակը երևի շուտով կը տպագրվի: Պապական նուիրակը Փարիզում թողնում է իր տեղը, որ և երևի ազատ կը մնայ, մինչև Ֆրանսիական կառավարութիւնը դեսպան կը նշանակէ պապի մօտ:

Քանի որ Ֆլօկէ Վալենսի մէջ ասած իր ճառով ցոյց է տալիս իր դիտաւորութիւնը մինիստրի պաշտօն ընդունել, Կլեմանսօ բացարձակ ձգտում է Գամբետտայի տեղը բռնել:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

—

Լօնդօնի մէջ հրատարակվող „Standard“ լրագրին հեռագրում են Թեհրանից հոկտեմբերի 31-ից քիւրդերի ապստամբութեան մասին: Պարսկական զօրքերի գլխաւոր հրամանատար Խիշմեդ—Դօվլա Թեհրանի զօրաբաժնի և աւստրիական օֆիցերների հետ երէկ հասաւ Բիջար, որ գտնվում է Գերուսի նահանգի մէջ: Ուրմիայից եկած փախստականները հաղորդեցին գեներալ պ. Խաօնին Թաւրիզում, որ շէյխ Իբադուլլահ առաջարկեց Ուրմիայի ամերիկացի միսիօնարներին իրանց տան վրա ամերիկական դրօշակ բարձրացնել, որպէս զի թշնամին կարողանայ նկատել այդ շինութիւնը և ձեռք չը տայ յարձակվելու ժամանակ: Նոյեմբերի 1-ից հեռագրում են: Այստեղ լուրեր են ստացված, որոնք ապացուցանում են, թէ քիւրդերի ապստամբութիւնը կատարեալ անյաջողութեան է հանդիպում: Ուրմիայի զօրապետ Իգբալ—Դօվլահ Թայմուր—փաշա-խանի զօրքերի հետ յարձակվեցաւ պաշարող քիւրդերի վրա և ջարդեց նրանց: Քիւրդերը մեծ կորուստներ կրելուց յետոյ փախան դէպի սահմանը և դատարկեցին Ուրմիայի նահանգը: Սուջբուլաղի նահանգը գրաւող քիւրդերի առաջնորդները անձնատուր եղան Մարաղայի մօտ բանակով կանգնած Թաւրիզի զօրքերի հրամանատար Իխտիմաղ—Սուլթանէին և նրանից ներողութիւն են խնդրել: Քիւրդերը դատարկեցին Սուջբուլաղ քաղաքը:

Նոյն լրագրին Թեհրանից նոյեմբերի 1-ից հեռագրում են քիւրդերի ապստամբութեան մասին: Հոկտեմբերի 28-ին Ուրմիան պաշարող քիւրդերը շէյխ Իբադուլլահի որդի Կադիրի առաջնորդութեամբ գիշեր ժամանակ յարձակվեցին քաղաքի վրա, բայց մեծ կորուստներով յետ մղվեցան քաղաքային զօրքերից: Անգլիական գլխաւոր հիւպատոս պ. Աբբոտ դուրս եկաւ Ուրմիայից և վերադառնում է Թաւրիզ Սուջբուլաղի և Մարաղայի ճանապարհով: Սրանից կարելի է եզրակացնել, որ դեռ մի քանի օր առաջ քրդերի ձեռքին եղած այդ նահանգների մէջ հանգստութիւնը վերականգնած է:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

—

Լօնդօնից „Polit. Corresp.“ լրագրին գրում են հոկտեմբերի 22-ից: Ասում են, որ յունական կառավարութիւնը դիմել է անգլիական մինիստրութեանը չափազանց կարևոր առաջարկութիւններով: Յունական կառավարութիւնը յիշեցնում է, որ Բեռլինի կօնֆերենցիան կայացաւ Անգլիայի առաջարկութեամբ, որ այժմեան կառավարութեան անդամներից շատերը խոստացան Յունաստանին օգնել նոր նահանգները գրաւելու ժամանակ և այդ խոստմունքների պատճառով արած պատերազմական պատրաստութիւնները Յունաստանին գրեթէ կորստեանը հասցրին: Անգլիական կառավարութենից խնդրվում է ազատել Յունաստանին այն դժուարութիւններից, որ պատճառեցին պատերազմական պետութիւնները և իսկական միջոցներ գործադրել Բեռլինի կօնֆերենցիայի վճիռները իրագործելու համար: Այդ առաջարկութիւնները մոլորեցրին անգլիական կառավարութեանը: Գլադստօն թէպէտ հետաքրքրված է յունական խնդրով, բայց չէ կամենում Անգլիայի անունով նոր պարտականութիւններ վերցնել և մտադիր է իր ցանկութեան համեմատ գործել և այնպիսի ժամանակ, որ ինքը յարմար կը գտնի: Ինչպէս Դուլցինիօի գործն էլ դեռ վերջացած չէ և պ. Գօշենի տուած տեղեկութիւններից երևում է, որ այդ քաղաքը Չերնօգօրիային յանձնելուց յետոյ, դարձեալ նոր դժուարութիւններ կառաջանան և այդ հարցը դեռ ես երկար ժամանակ անվճիռ կը մնայ: Արևելեան գործերի անորոշ դրութիւնը ստիպում է անգլիական կառավարութեանը զգուշանալ, ուրեմն Յունաստանին տուած պատասխանը այնպէս կը լինի կազմված, որ Անգլիան նոր պարտականութիւններ չընդունի: Այստեղի կառավարչական շրջանները համոզված են, որ Թիւրքիայի քայքայումը ժամանակակից հարց է դարձել: Զարմանալի չէ ուրեմն, որ կառավարչական շրջանները քննում են տարբեր նախագծեր Թիւրքիայի վերաբերութեամբ:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 նոյեմբերի: Պաշտօնապէս հաղորդված է. Պետերբուրգի նահանգի գլխաւոր ժամանակաւոր հրամանատարը զինուորական դատարանի վճիռը 16 յանցաւորների մասին հաստատեց: Կուիս և Զուբկովսկի դատապարտվածներին 20 տարիների փոխարէն 15 տարով ենթարկել տաժանակիր աշխատանքների: Թագաւոր Կայսրը բարեհաճեց հրամայել Շիրիաևի, Տիխօնովի և Օկլադսկու մահուան պատիժը փոխել և ենթարկել նրանց տաժանակիր աշխատանքների անժամանակ:

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ